

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

24. An Episcopus jure ordinario possit dispensare in lege Concilij, seu Summi Pontificis quoties facultas dispensandi non adimitur? Et notatur, quod quando Concilium, seu Summus Pontifex cnesuræ ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

Concilij, quando Pontifex talis decreti dispensationem concedit.

6. Excipiunt tertio aliqui, quando lex, vel canon iniungit penam, quae a solo supremo Principe iniungi potest: nam tunc sicut solius supremi Principis est, penam imponendo damnare: ita eiusdem solius erit, penam tollendo, absolueret, cum eius sit solvere, cuius est damnare. Hanc tamen exceptionem cum Alciato reiecit Sanchez lib. 8. de Matrimo. disput. 5. n. 4. Dicitur eodem fundamento: quia aliqui verbum, nisi dispensetur, frustra poneretur. Sed dici posset illud poni ad faciendum imperandum ab ipso supremo Principe dispensationem. Et haec omnia docet Amicus loco citato, cui ego addo Merollam tom. 2. disput. 4. c. 6. dub. omnino videndum; qui optime materiam hanc examinat.

RESOL. XXIV.

An Episcopus iure Ordinario possit dispensare in lege Concilij, seu Summi Pontificis, quoties facultas dispensandi non admittitur? Et notatur, quod quando Concilium, seu Summus Pontifex censuram abolutionem non referat, potestatem Episcopis abluendi ab illa videtur concessisse. Ex part. 3. tr. 5. & Misc. 2. Ref. 23.

1. Negativam sententiam docent communiter Doctores, quos citat, & sequitur Sanchez de matrimo. tom. 1. lib. 2. disput. 40. num. 1. & tom. 2. lib. 7. disput. 7. num. 6. vbi sic asserit. Eo ipso quod lex editur a Pontifice vel Concilio, nec conceditur dispensatio, nequit Episcopus dispensare, sed censetur reservata dispensatio, propter id principium generale, quod inferior nequit in lege superioris dispensare. Ita Sanchez, & novissimè Volinus de potest. Episc. cap. 57. §. 1. Alcius de censuris tom. 2. disput. 8. cap. 3. ver. sed contra. Barboza de potest. Episc. part. 2. allegat. 13. num. 18. Reginaldus in practi tom. 3. lib. 3. cap. 27. num. 202. Molinus de ritu nup. lib. 2. differ. 11. num. 745. Gutierrez in can. 99. lib. cap. 5. num. 10. Gratianus in disputat. forensib. cap. 397. nuper. 33. & alij penes ipsos.

2. Non recte tamen aliquos contrarium docere, & quia apud me Basilium Pontius instar multorum est, ponam eius verba lib. 6. de matrimo. cap. 8. n. 11. vbi sic asserit. Quartum an Episcopus dispensare possit, ut adhibeatur solemnitas nuptialis temporibus prohibitis. Equidem olim iure ordinario potuisse Episcopum dispensare, indubitatum est. Deinde extraordinario iure planum videtur dispensare posse, scilicet si aliquis casus urgeat, & non sit facilis aditus ad Pontificem, sicut in multis aliis iudicandum est. An autem extra hunc casum post legem latam a Concilio vniuersali dispensare possit Episcopus, ex eo pendet an inferior Ordinarius in lege lata a Superiori possit aliquando dispensare, quod nulli negant, quos refert, & sequitur Sanchez, alij de contra affirmant posse, sequitur Sotum in 4. dist. 32. q. vnic. art. 3. in fine, qui nec sunt numero pauci, nec auctoritate inferiores; quorum accedo sententia. Dispensare itaque Episcopum posse assero, interim dum illi non admittitur facultas dispensandi. Ita Pontius, qui magnam tribuit Episcopis auctoritatem, vnde etiam si facilis esset aditus ad Summum Pontificem, possent ex iusta causa, & de iure ordinario super leges Concilij generalis dispensare. Sed his non obstantibus, ego a negativam sententiam non desciderem.

3. Notandum verò hic obiter, quod stando in prima sententia, quam ego teneo, quando Concilium, seu Summus Pontifex censuram abolutionem non re-

feruat, potestatem Episcopis absolventi ab illa videtur concessisse. Ita Miranda in manuali Pral. tom. 2. quest. 30. art. 10. concl. 2. Sanchez de matrimo. tom. 2. lib. 1. disp. 61. num. 3. Suarez de legibus lib. 6. cap. 1. §. 1. Hentiquez lib. 10. cap. 35. num. 2. in glossa littera P. 194. Saytus de cens. lib. 2. c. 19. a num. 2. Gutierrez can. 99. lib. 1. cap. 5. & alij communiter.

not. praerogativa & signanter in tom. 5. tract. 1. Ref. 23.

RESOL. XXV.

An Episcopus sine aliqua delegatione possit dispensare in legibus Summi Pontificis, quando non constat a Pontifice restrictam fuisse potestatem illius? Et an quicquid potest Papa in toto Orbe, potest Episcopus in sua Diocesi, nisi expresse prohibeatur. Et inter cetera, quae in corpore huius Resolutionis explanantur, & inferuntur, tandem notatur Parochos non posse dispensare in legibus, si attendatur ius praesens, sed ex consuetudine tamen dispensat in ieiuniis, & observatione Festorum, etiamsi a Patri possit Episcopus. Ex part. 8. tract. 3. Refol. 11.

1. Vidam asserunt, quia Episcopus est Pastor ordinarius in sua Diocesi, sicut Pontifex in toto Orbe, licet sit ipsi subiectus: ergo in ijs, in quibus Pontifex non limitat eius iurisdictionem, habet potestatem ordinariam; & sic potest dispensare in omnibus casibus non reservatis Papae: sicut Confessor ordinarius potest absolueret ab omnibus peccatis non reservatis Papae, aut Episcopo. Suadet etiam haec sententia in capite nuper, de sententia excom. in 6.

Sup. hoc in Ref. praerogativa, & in aliis eius primae annor.

2. Vbi eo ipso quod Papa sibi non reservat abolutionem excommunicationis, potest inferior Praelatus ab ea absolueret: ergo similiter eo ipso quod non reservat sibi dispensationem, potestatem dispensandi concedere videtur. Secundo, grauius est dispensare in votis, quam in legibus; quia haec sunt mere humanae: vota verò obligat iure diuino naturali; sed Episcopus potest dispensare in omnibus votis non reservatis superiori: ergo, &c. Tertio, quia in legibus Festorum, & ieiuniorum dispensat Episcopus, eo quod illi prohibitum est: ergo idem est in alijs legibus Pontificijs, in quibus dispensatio non fuerit illi prohibita. Quarto, quia dispensatio in his legibus est moraliter necessaria ad bonam populi gubernationem: ergo cum haec gubernatio committitur, consequenter datur haec potestas, nisi peculiariter excipiatur. Et ita hanc sententiam tenent Doctores, quos citat, & sequitur Basilium Pontius in relect. de sacram. confirm. part. 4. cap. 3. n. 5. quibus ego addo Valerum in differet. vtriusque foris verb. Dispensatio, differ. 8. Vegam in cap. 4. de iudicis, §. de adulteris, num. 41. & in cap. 2. eodem tit. n. 150. & 152. Solorzanum de Indiarum iure, tom. 2. lib. 3. cap. 10. numer. 31. Marchinum de Sacramento. tract. 1. part. 2. cap. 13. num. 19. Anganum de legibus, lib. 2. controvers. §. num. 25. Torre in 2. 2. D. Thoma, tom. 1. quest. 87. art. 3. disput. 8. num. 3. Monetam commun. vlt. volum. cap. 5. num. 330. Homobonum in resp. cas. conscient. tom. 1. part. 2. resp. 67. & part. 4. resp. 207. Baumium in Theolog. moral. tom. 3. lib. 2. tract. 9. quest. 12. asserit. 3. & alios, asserentes, Episcopum idem posse circa sibi subditos, quod Papa in vniuersali Ecclesia, nisi circa expresse reservata.

Sup. hoc in Ref. seq. ad lin. 6. §. alter casus 8.

3. Sed ad propositam questionem negativè omnino respondendum est ex auctoritate D. Thoma in part. 3. quest. 97. artic. 4. ad 3. vbi sic ait. In lege humana publica non potest dispensare, nisi ille, a quo lex auctoritatem habet, vel is, cui ipse commiserit. Consentiantque huic sententiae ferè omnes Doctores, quorum plures refert, & sequitur Suarez lib. 3. Ref. 22. &

Sup. hoc infra in hac ipsa Ref. a §. Itaque, vique ad §. Hinc & magis late infra in Ref. 27. & supra in fine §. Norandum Ref. 22. &

LA N A E
Omnia
O. III. IV. V
E. III